

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методик викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

Фунтікова Ольга,
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти
Маріупольський державний університет

ПАРТИСИПАЦІЯ І ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Педагогічна навчальна практика є невід'ємною складовою професійної підготовки студентів спеціальностей дошкільної освіти та відіграє ключову роль у формуванні їхньої професійної компетентності. Вона забезпечує органічний зв'язок між теоретичними знаннями, отриманими у закладі вищої освіти, та реальною педагогічною діяльністю в закладах дошкільної освіти. Саме під час практики відбувається перехід від академічного засвоєння педагогічних концепцій до їх практичного застосування в умовах освітнього середовища, що сприяє цілісному становленню майбутнього вихователя [1].

Навчальна педагогічна практика створює умови для глибокого розуміння специфіки професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти. Студенти безпосередньо ознайомлюються з організацією освітнього процесу, віковими та індивідуальними особливостями дітей дошкільного віку, принципами побудови предметно-розвивального середовища, а також із нормативно-правовими засадами функціонування закладу. Це сприяє формуванню професійного світогляду та усвідомленню соціальної значущості педагогічної праці.

Важливим значенням педагогічної практики є розвиток практичних умінь і навичок, необхідних для ефективної роботи з дітьми. У процесі виконання професійних завдань студенти набувають досвіду планування та проведення освітньої діяльності, організації ігрової, пізнавальної, художньо-творчої активності, застосування сучасних педагогічних технологій і методик. Водночас формується вміння здійснювати педагогічне спостереження, аналізувати поведінку та діяльність дітей, адекватно реагувати на освітні ситуації та забезпечувати психологічно комфортні умови розвитку дитини.

Педагогічна навчальна практика також сприяє розвитку професійно важливих особистісних якостей майбутнього вихователя, зокрема відповідальності, комунікативної культури, емпатії, педагогічної рефлексії та здатності до саморозвитку. Взаємодія з дітьми, педагогічним колективом і батьками вихованців формує навички професійного спілкування та співпраці, що є необхідною умовою успішної педагогічної діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти.

Окрім цього, практика виконує діагностичну та мотиваційну функції, оскільки дозволяє студентам оцінити власну готовність до обраної професії, визначити рівень сформованості

професійних компетентностей та окреслити напрями подальшого професійного зростання. Усвідомлення реальних вимог педагогічної діяльності сприяє підвищенню мотивації до навчання та самовдосконалення.

Таким чином, педагогічна навчальна практика в закладах дошкільної освіти є важливим чинником професійного становлення студентів, забезпечуючи інтеграцію теоретичних знань і практичного досвіду, розвиток професійних умінь та особистісних якостей, необхідних для ефективної роботи з дітьми дошкільного віку.

Наведені в тексті методи та засоби контролю за реалізацією освітніх проєктів безпосередньо пов'язані із завданнями педагогічної практики майбутніх вихователів і сприяють досягненню її основної мети – формуванню професійної компетентності та готовності до самостійної педагогічної діяльності. Одним із ключових завдань педагогічної практики є оволодіння методами спостереження та аналізу освітнього процесу. Використання спостережень за дітьми, ведення табелів активності та проведення опитувань, як у проєкті «Дружні долоньки», формує у студентів уміння системно фіксувати педагогічні явища, помічати індивідуальні особливості розвитку дітей і своєчасно реагувати на труднощі, що повністю відповідає практичним завданням підготовки вихователя [2].

Оцінювання результатів і динаміки розвитку дітей, зокрема через первинну та повторну діагностику навичок, корелює із завданням формування діагностичної компетентності майбутніх педагогів. У процесі практики студенти навчаються застосовувати стандартизовані шкали розвитку, аналізувати зміни та робити обґрунтовані педагогічні висновки, що є необхідним для індивідуалізації освітнього процесу, особливо в умовах інклюзії.

Внесення корективів на основі зворотного зв'язку реалізує ще одне важливе завдання педагогічної практики – розвиток рефлексивних умінь. Аналіз відгуків батьків і дітей та адаптація занять до реальних потреб вихованців формують у майбутніх вихователів здатність до гнучкого планування, критичного осмислення власної діяльності та вдосконалення педагогічних методів.

Формування звітності та презентація результатів освітніх проєктів відповідає завданню оволодіння навичками педагогічного документування та професійної комунікації. Створення портфоліо, узагальнення результатів і їх представлення на педагогічній раді сприяють розвитку аналітичного мислення та готовності до командної взаємодії в закладі дошкільної освіти.

Отже, зазначені методи контролю є важливим інструментом реалізації завдань педагогічної практики та забезпечують цілісне професійне становлення майбутніх вихователів.

Методи та засоби контролю за реалізацією проектів. В рамках інклюзивного проекту «Дружні долоньки» вихователь використовує спостереження за дітьми під час групових ігор, веде таблиць активності, а також щотижня проводить короткі опитування учасників щодо їхнього настрою та залученості у проект. Це дозволяє своєчасно помічати труднощі та реагувати на індивідуальні потреби.

Оцінювання результатів і динаміки розвитку дітей. До старту освітнього проекту для кожної дитини (зокрема й дітей з особливими освітніми потребами) вихователь заповнює анкету первинних навичок (спілкування, самостійність, участь у груповій діяльності). Через місяць він проводить повторну оцінку, порівнює зміни за стандартною шкалою розвитку, відзначає прогрес або потребу в додатковій підтримці.

Внесення корективів на основі зворотного зв'язку. Після творчого майстер-класу вихователь аналізує короткі відгуки батьків та дітей: якщо учасники скаржаться, що завдання були надто складними, наступне заняття коригується – додається більше підказок, використовується супровідний матеріал, вводяться справи для груп із різними рівнями складності.

Формування звітності та презентація результатів. По завершенні навчального проекту вихователь формує портфоліо групи: збирає фотозвіти, творчі роботи, таблицю динаміки розвитку, а також короткі інтерв'ю із дітьми та батьками. Звіт презентують на педагогічній раді дошкільного закладу, акцентуючи увагу на успішних методах, підвищенні рівня включення дітей у спільну діяльність та відзначаючи зони для подальшого вдосконалення.

Література

1. Farrelly, R. Reflect in ESOL: A participatory approach curriculum. URL: https://www.academia.edu/35145887/REFLECT_in_ESOL_A_participatory_approach_curriculum (дата звернення: 03.01.2026).

2. Дослідження «Демократизація дошкільної освіти України». Координаторка дослідження Ірина Новик. 26 червня 2023. Програма «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості»: [вебсайт]. Європейський центр ім. Вергеланда. URL: sfd@theewc.org (дата звернення: 03.01.2026).